

Det danske geografiske Selskab.

Medlemstallet er nu (den 19de Maj) stegen til 919 hvoraf 141 Damer. De *livsvarige* Medlemmer ere i alt 39, og deraf have følgende tegnet sig for:

80 Kr.: Hs. Højhed Prins Johan af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Glücksborg.

50 Kr.: Kammerjunker *Grevenkop-Castenskiold* til Frederikslund, Etatsraad *Holmblad*, Proprietær *J. Fugl*, Grosserer *S. V. Isberg*, Provst *Vahl* i Østersnede og Assistent ved den mineralogiske Museum i Kristiania *Hans H. Reusch*.

Det tidligere omtalte Udvalg (se S. 25) med Hensyn til en *Undersøgelse af Levninger fra Nordboernes Tid i Sydgrønland* har afgivet en Betænkning. I Følge denne Betænkning maa det store, ogsaa i geografisk Henseende betydningsfulde Spørgsmaal om Østerbygdens Beliggenhed vel regnes for at være afgjort ved de geniale Tydninger af *Eggers*, *Rafn* og *Finn Magnusson* saa vel som ved *Graahs* Rejse til Østkyten af Grønland, og det tør næppe menes, at fremtidige Undersøgelser i nogen væsentlig Grad ville ændre den, af de nævnte Videnskabsmænd fremsatte Tydning af de enkelte Beboelsespladers Beliggenhed. Men paa den anden Side kan det ikke nægtes, at ligefremme Beviser for denne deres Tydning næsten fuldstændig fattes, og at de hidtil gjorte Undersøgelser ere saa tarvelige og udførte med saa ringe Hjælpe midler, at det næsten maa regnes for afgjort, at en fornyet Undersøgelse, der ledes med tilbørlig Omhu og Sagkundskab, maa bringe nye og værdifulde Resultater frem, der ville enten understøtte eller dog modificere de tidligere Tydninger. I al Fald ville de tjene til, at man lærer nøjere at kjende de Rester, der endnu ere tilbage fra hin fjerne Tid, og det er vel utvivlsomt, at en nøjere Undersøgelse af dem og deres Omgivelser vil give væsentlige Bidrag til Forstaaelsen af Sagaerne, ikke alene med Hensyn til de enkelte Bygders Beliggenhed, men ogsaa med Hensyn til hin Tids hele Liv og Færden.

En grundig Undersøgelse af de mange og vidt spredte Ruiner paa Grønlands Kyst maa absolut kræve flere Aar. De Retninger, hvori en saadan Undersøgelse bør gaa, ere for det første en *ren geografisk Bestemmelse* af de Steder, hvor der endnu findes Ruiner, og dernæst en *topografisk Optagelse* af de enkelte Samlinger af Ruiner og deres nærmeste Omgivelser, tilligemed en Opmaalning af de enkelte Ruiner, og endelig en *Udgravning* af Kirkegaardene, dels for at søge Runestene og dels for

mulig i Gravene at finde Vaaben, Smykker, Klæder og lignende. I selve Husruinerne tør det, med Undtagelse af Runestene, ikke ventes, at man finder saadanne Sager; thi dem ville Eskimoerne have taget for længe siden. Derimod vil man mulig i de gamle Nordboeres Køkkenmøddinger, hvis saadanne kunne træffes under Grønsværet, faa fat paa Sager, der i hvert Fald kunne give Oplysninger om de nævnte Folks Levemaade.

Undersøgelsen deler sig altsaa naturlig i to Dele, den geografisk-topografiske Afdeling i Forbindelse med Tegning og Fotografering af de enkelte Ruiner og de dem omgivende Landskaber, og den mere arkæologiske Afdeling, der nærmest har Kirkegaardenes og Ruinernes Udgravning til Maal. Hvad der i Virkeligheden skiller disse to Rækker af Undersøgelser mere fra hinanden, end den med Forholdene i Grønland ukjendte skulde tro, er det, at man ikke der oppe tør gjøre Regning paa at faa Arbejdskraft til at udføre Udgravningerne. Hvor fortrinlige Grønlænderne end ville være til at hjælpe med ved de geografisk-topografiske Undersøgelser, i det disse interessere dem i høj Grad, tør man ikke vente at faa nogen væsentlig Hjælp af Grønlænderne ved Udgravninger, der kræve vedholdende og strængt Arbejde, ikke fordi Kræfter mangle dem, men fordi de næppe have Interesse for saadant Arbejde, og hvad der ikke interesserer en Grønlænder, faar man ham vanskelig til at udføre. En planmæssig Udgravning vil altsaa kræve, at der medføres Arbejdskraft fra Evropa; men dette vil blive dyrt og bør ikke ske, før man har udpeget bestemte Punkter, der ved foreløbige Undersøgelser have vist Rimeligheden af, at de ville give et Udbytte, der nogenlunde staar i Forhold til Omkostningerne.

Imedens der til Udgravningerne bør vælges en Oldgransker af Fag, som er ledsaget af flere Arbejdere fra Evropa, kræves der til den første Afdeling af Undersøgelserne en med Opmaalinger og geografiske Stedbestemmelser fortrolig Mand. Nogen Arbejdskraft har han ikke nødig at medbringe hjemme fra, og er han heldig med Valget af Personer i Grønland, vil han ved deres Lokalkundskab og skarpe Blik for Naturforholdene faa fortrinlig Hjælp af dem. Naar det saa stærkt fremhæves, at det til Gravenes og Ruinernes Undersøgelse er nødvendigt at medføre Arbejdskraft fra Evropa, er dermed ikke ment, at jo den rejsende selv og de ham ledsagende Grønlændere kunne gjøre meget, ja maaske endog med de med-

bragte Redskaber faa et ikke ringe Udbytte; men det har kun været Hensigten at fremhæve, at man af Grøn- lænderne ikke kan vente at faa udført et Arbejde, der kræver Tid og stadig Anstrængelse.

Imedens det stiller sig tvivlsomt med Hensyn til Udbyttet af Gravningerne, er det derimod sikkert, at de geografisk-topografiske Undersøgelser ville give et Udslag, ikke alene i ren-geografisk Henseende, men ogsaa som Grundlag for fremtidige antikvariske Studier. Udvalget foreslaar derfor, at der først tages fat paa de rent topo- grafiske Arbejder, og at disse overdrages en Mand, der er fortrolig med slige Undersøgelser. Dersom han ikke er i Stand til at udføre de nødvendige Tegninger og Fotografier, bør han have en Medhjælper, hvad der iøv- rigt ogsaa allerede for Arbejdets hurtige Fremme i Al- mindelighed er nødvendigt. Er denne Medhjælper tillige Botaniker, ville disse Undersøgelser kunne give et større Udbytte, i det den nøjagtige Undersøgelse af Ruinernes Omgivelser mulig kan give Oplysninger om Nordboernes Le- vemaade, saaledes som allerede Botanikeren *Vahl* har antydet.

I Overensstemmelse med de Udtalelser, som her ere nævnte, har *Bestyrelsen* søgt at skaffe sig en nøjere Kundskab om, hvor meget en saadan Expedition vil koste, og Udslaget deraf er, at den for det første Aar, i hvilket der skulde foretages geografisk-topografiske Stedbestem- melser, vil kræve en Udgift af imellem 3 og 4,000 Kr. Over denne Sum vil nu vistnok Selskabet kunne byde, i det der af de livsvarige Medlemmers Bidrag, i alt 2,280 Kr., i Følge Lovenes § 3 er henlagt Halvdelen eller 1,140 Kr. „til Expeditioner eller lignende“; men Besty- relsen har desuagtet ment, at det vilde være bedst at udsætte Afsendelsen af en Expedition til Grønland til

næste Aar. Et ungt Selskab som vort fattes nemlig Erfaring for, hvilke Udgifter der nødvendigvis maa til i det hele, og da der nu tillige heller ikke for Tiden kan opstilles Sikkerhed for, hvilket Tilskud Tidsskriftet vil kræve, har Bestyrelsen ment det rettest ikke i Aar at røre ved den Sum, der er tilbage af de livsvarige Med- lemmers Bidrag. Bestyrelsen har saa meget mere fast- holdt dette, som den er overtydet om, at der iblandt Selskabets Medlemmer er mange, som, naar Virksomheden er bleven mere fæstnet, ville bidrage til, at det danske geografiske Selskab kan løse den smukke Opgave, som Hr. Kommerceraad *I. V. Heyman* ved sit store Bidrag har stillet os for Øje.

I **det tredje Møde** gav Lensgreve *Holstein-Hol- steinborg* nogle statistiske Oplysninger om Selskabet; der- næst holdt Prof. *Johnstrup* nedenstaaende Foredrag om Island, og endelig meddelte Kapt. *V. Hoskiær* en Beret- ning om et flygtigt Besøg paa Øen Sokotra (se S. 66).

I **det fjerde Møde** holdt Prof. *H. Mohn* fra Kri- stiania, der var indbudt hertil af Bestyrelsen, et Foredrag over „Dybde og Varmeforholdene i Havet imellem Nord- vest-Europa og Grønland“ (bliver trykt senere).

I **det femte Møde** holdt Kand. *Emil Elberling* et Foredrag over „Jødernes geografiske Udbredelse“ og der- næst meddelte Justitsraad, Inspektør *Steinhauer* nogle „indledende Bemærkninger om Etnografien og dens Me- thode“, i det han tillige som Oplysning dertil fremviste og forklarede en Del Sager, der høre til det etnografiske Museum (begge disse Meddelelser ville blive trykte senere.) — Hermed afsluttedes Foredragsvirksomheden for Vin- teren 1876—77; i alt har der været holdt 11 Foredrag og Forevisninger.

Om de i Aaret 1875 forefaldne vulkanske Udbrud paa Island

tilligemed

nogle indledende geografiske Bemærkninger,

et Foredrag af Prof. **Fr. Johnstrup.**

(Hermed Tavle V og VI.)

I.

At optage et nøjagtigt Kaart over Island er for- bundet med særegne Vanskeligheder, paa Grund af Lan- dets stærkt udprægede Bjærgnatur, det der herskende barske Klima, de mangelfulde Samfærdsmidler og de store,

næsten utilgængelige Strækninger i det indre. Man kan derfor ikke undres over, at det varede længe, før det lykkedes at give et i alle Hovedtrækkeue paalideligt Bil- lede af de orografiske Forhold der, og det vil sikkert